

MV
Oct 19
IX-5355/c

HUNGARY

LABOR /1900/
Competition /1902/

COMPETITION AMONG WORKERS IN SPINNING AND WEAVING
FACTORIES.

SOURCE VIENNA: An employee of the factory.

DATE OF OBSERVATION: Late June 1956.

ENGLISH SUMMARY: Throughout the year there are competitions among workers. If a leading Party member should have a birthday, or May 1st is in the offing, then the competitions are "doctored," that is to say, prizes are given and the best workers and brigades are openly praised. In the event of such competitions it is very often the case that quarreling arises between the workers, which can only be settled by the Party. Needless to say this is a welcome opportunity for the Party officials as they can interfere as "referees" and settle the disputes to their own advantage. Source reported that after each competition the norm is changed.

EVALUATION COMMENT: In line with general information available here on work competitions.

+ + +

MUNKAVERSENY A GYAPJUNÁL.
Work Competitions.

A munkaversenyek szervezése többféle képen történik. Vannak ugynevezett párosversenyek, ahol két dolgozó egymás között áll munkaversenyben. Az ilyeneket általában a Szakszervezet jelöli ki. A másik válfaja a brigádverseny, ahol két munkás brigád versenyez egymással. Ha valami évforduló vagy párttagyság születésnapja közeleg, akkor az állandó munkaverseny föl lesz "élénkítve", mégpedig díjak kitűzéseivel, dicséretnek kilátásba helyezésével stb. Tulajdonképpen a szakszervezetnek kellene a munkaversenyeket irányítani, de mint minden téren úgy itt is a párt az irányító és sugalmazó. Az 1955-ös békekötésen

/more/

jegyzés alkalmával a szövők párosversenyben és a brigádok egymás között és az előkészítő brigádjai is egymás között indultak versenyre a Gyapjunál. Az ifjumunkások érdekében a DISZ titkár arra törekedett, hogy a teljesítményi százalék naponta ki legyen számítva és ezáltal minden résztvevő naponta tájékozva volt, hogy mennyit teljesített a verseny keretében. Ezzel még azt a célt is elérték, hogy az igazgató a napi jelentések alapján elszámoltathatta a 30-40 forintos prémiumot. A bérelszámoló osztály azonban nem szívesen vállalta magára ezt a többlet munkát. Az ebből adódó surlódások folytán a munkaversenyek rendszerint nagy diszharmóniával zárultak. A párt az ilyen surlódásoknak csak örült, sőt épen ez volt minden esetben a célja. A versenyzők között támadt nézeteltéréseket aztán igyekezett elsimítani és így a békéltető szerepében tetszelegtetett magának. Az egyeztetések során kínálkozó előnyöket a párt természetesen a maga számára biztosította. A munkaversenyeknek ez a fajtája különösen most lett aktuális, ahol az önköltség csökkentés folyamán komoly elbocsájtásokra lehet számítani. Ilyen esetekben a lemaradt versenyzők számíthatnak azzal, hogy felmondó leveleket kapnak vállalataiktól.

AZ 1956 ÁPRILIS 4-RE VÁLLALT MUNKAVERSENY.
Work Competition on April 4 1956.

A vállalat már Január 1-től Március 31-ig rendezett munkaversenyt. A DISZ 5000 forint jutalmat kért, amit a vállalat vezetőség hosszas huza-vona után megszavazott. A versennyel kapcsolatban "nagy tét" forgott kockán, mert az üzem arra törekedett, hogy elnyerje a 22-szeres élüzem címet. Ezzel nemcsak a vándorzászló járt, hanem jelentős összegű pénzjutalom is; jelen esetben 125.000 forint. A megszavazott 5000 forintos összeggel a DISZ szabadon rendelkezhetett, amelyből különféle díjakat vettek. Ezek a portán elhelyezett üvegvitrin alá közszemlére kiállításra kerültek a következő felirattal: "A felszabadítóüszak legkiválóbb ifjumunkásai számára!" Igéretet kaptak még a versenyzők, ha a célt elérik, úgy a DISZ kap egy zenegépet, valamint egy külön zeneszobát, ahol az ifjak játszhatnak és zenélhetnek.

A kecsegtető díjazások után a munkaversenyt hatalmas kampány vezette be. Az üzemi értekezleteken, a hangos hradó utján felhívták a munkásokat és ifju dolgozókat, vegyenek részt ebben az országépítő szocialista vetélkedésben.

A Béke Szövöde egy két emeletes épületben van elhelyezve és három szövőrészlege volt. 1955-ben az egyiket meg kellett szüntetni, mert az új autómatagépek súlya alatt a padlózat imbolyogni kezdett. Az épület a

/more/

háboru után épült és az új gépek beszerelésénél a szakértő bizottság megállapította, hogy a padlózat teherbíró képessége nem felel meg a követelményeknek. Ennek ellenére az automatákat elhelyezték az épületben. A fennmaradó két szövődének az egyikében ifjummunkás csoport alakult /itt a műhelyvezetők is ifjak voltak/. Ezek külön versenyre hívták ki a többi részleget és így az egész üzemegység versenyre indult.

Minden munkás egy kis kartoték lapot kapott a nevével és egy idézettel a DISZ szabályzatból. Ezekre a kartotékokra naponta rávezették a verseny eredményeket. A minőségi értékelésnél 75 százalékos első osztályú árut vettek alapul. A bérelszámolók és DISZ vezetők munkája nagyon megnövekedett, mert a napi eredményeket munka idő után kellett regisztrálni és ez igen sok időt vett igénybe.

Nehéz volt a versenyeredmények kiszámítása is, mert az üzem három műszakban dolgozott; így a délelőtti két csak másnap délutánra tudták elkészíteni a bérelszámolókat. Egy-két esetben előfordult, hogy az idősebb munkások a többi műszakokról megtudták, hogy az ifjumműszak komoly eredményeket ér el és szerettek volna ide bekapcsolódni. Az ifjak azonban ezt nem akarták, mert céljuk az volt, hogy akik közülük még nem értek el ilyen munka teljesítményeket a jó összeredmény alapján a százalékolásnál jobb minősítéseket kapjanak és jutalomban is részesüljenek. Az ifju csoport eredményein felbátorodva, olyanok akik még nem voltak DISZ tagok, azonnali felvételüket kérték a DISZbe. Ez nem annyira a tagság utáni vágyakozásból, vagy munkakedvből történt, hanem a díjak esetleges elnyerése miatt. Az üzemrész 300 dolgozója közül 250 női dolgozó volt és így tulnyomó részben női tárgyakból álltak a díjak: Női kerékpár, fényképezőgép, manikűrkészlet, alsóruhanemű stb. Ha a munka eredményük a jelentkezőknek jó volt, úgy természetesen kivehették részüket a díjazásból.

Az értékelések általában rendben történtek. A díjazásnál azonban már igen sok kellemetlenség merült fel. Ezt azonban forrás már nem élte meg az üzemnél, mert közvetlenül a díjkiosztások előtt elhagyta az üzemet, hogy nyugatra szökjön, ami később sikerült is neki.

A munkaversenyről szóló jelentéseket nyolc példányban a következő szervekhez kellett eljuttatni: első sorban a pártbizottságnak, majd utána az ÜB-nek, a vállalatvezetőnek, főmérnöknek az üzemen belül; üzemen kívül NAGYBUDAPEST-i Párt és DISZ Bizottságoknak, valamint a kerületi párt és DISZ-bizottságoknak.

A díjkiosztás alkalmával a vállalatvezetősége nem váltotta be ígéretét és a zenegépet a mai napig nem kapták meg az ifjak. Bár a vállalat elnyerte a 22-szeres élüzem "címet az ezzel járó 125.000 forintos pénzjutalomból a munkások nem láttak egy fillért sem.

NORMÁK. Norms.

A munkaversenyek következménye minden esetben az ugynevezett normarendezés volt. Még ez év márciusában egy miniszteri rendelkezés alapján egyénileg nagyobb hatáskört biztosítottak a vállalatok igazgatóinak. Ennek következtében gyakorlatilag megszűnt az az előbbi rendelkezés, amely kimondta, hogy munkaversenyek után hat hónapig nem szabad normarendezést eszközölni. Az igazgatók utóbbi rendelkezést mellőzve a normarendezés útján igyekeznek törekvésüket a minisztériummal szemben kimutatni. Nagy szerepet játszik itt is az önköltség csökkentés kérdése. Ugyancsak megszüntették azt, hogy a sztachanovisták és kormánykitüntettek ügyében az igazgató engedélyezések végett jelentéseket és ajánlásokat küldjön a SZOT-hoz. Az új rendelkezés értelmében a vállalat igazgatója, teljes felelősséggel saját maga dönt ezekben az ügyekben.

A Gyapjuban BÉCS László volt a normafőnök. Ő tőle függött a norma számítások körül igen sok. Miután a norma rendezés a vállalat létét jelenti sok esetben ez az ember a vállalatától fél lábbal a börtönben van.

Amennyiben a dolgozó az előírt "plafont" megkereste /az összeg az engedélyezett legmagasabb összeg volt, amiről a dolgozó természetesen nem tud, de az ilyenről a normázónak nagyon kellett ügyelni és a normát mindig emelni, ha a plafont a munkás elérte/ úgy várhatta, hogy munkáját normázás szempontjából ellenőrizni fogják. Ez mindenkor norma emeléssel fejeződött be. Kivételt képeznek a kormánykitüntettek, akiknél nem merik annyira felemelni a normát. Ezek keresete tehát valamivel jobb lehet, mint a halandó dolgozóé. Őket mindenképpen támogatják, mert ők a "diszparipák" és a több munkás előtt rájuk lehet mutatni, példaképpen lehet őket kiemelni. Ezek a tények mondja forrás írásai visszaélésekre adnak alkalmat, mert egy-egy kormánykitüntetett a normázásnál más elbírálás alá esik. A protekciózás ezen a téren is igen mélyen elharapodzott.

/more/

PÉLDA A NORMAMEGÁLLAPÍTÁSRA.An Example for the Setting of Norms.

A normázó stopperórát vesz a kezébe és nyolc órán keresztül méri a munka ütemét. Ha ez a szövődében folytatódik és egy gapju szál elszakad, a normázó megnyomja a stoppert, hogy mennyi idő alatt kötötte be a szálát a dolgozó. Stoppolja továbbá, mennyi időt vesz igénybe a vetélő kicserélése. Ilyen formán minden termelési kiesést lemér. Ezeknek az összege a termelési kiesési idő a norma. Minden normázó annak a szakmának szakembere, amelyet normáz. A normázáshoz tartozó igen fontos körülmény, hogy nem csak a gépkiesés lesz mérve, hanem az is, ha valaki a munkáitem alatt WC-re megy. A normázóknak igen kényes a helyzetük, mert ha a munkásoknak kedvez, úgy elbocsájtják a gyárból.

Forrás szerint a rendszer egyik legkegyetlenebb és a munkásságra nézve leghátrányosabb rendelkezés a normamegállapítás és a munkaverseny. Bár mindent elkövet a párt, hogy ezeken keresztül munkára és a többtermelésre hajszolja a dolgozókat, mégis úgy a minőségi, mint a mennyiségi termelés messze a nyugati országoké alatt marad.

End